

НИЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

МОЗАЇКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Збірник
наукових праць

Випуск 2

2025

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

МОЗАЇКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Випуск 2

Ніжин – 2025

УДК 373.3(082)

М 74

Рекомендовано Вченою радою

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (НДУ ім. М. Гоголя)

Протокол № 10 від 27.03.2025 р.

Редакційна колегія:

Білоусова Н. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя;

Вдовенко І. С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя;

Лосєва Н. М. – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя;

Філоненко О. С. – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя.

М 74 Мозаїка початкової освіти. Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна початкова освіта: погляди молодих дослідників», 23.04.25, м. Ніжин. Випуск 2. / за заг. ред. Білоусової Н. В., Філоненко О. С. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2025. – 343 с.

У збірнику друкуються тези наукового характеру та дискусійні публікації з професійної тематики, у яких відображені результати роздумів, міркувань, наукових пошуків здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню актуальних проблем змісту початкової освіти.

Збірник видано в авторській редакції мовою оригіналу. За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

УДК 373.3(082)

© Н. В. Білоусова, О. С. Філоненко, укладання, 2025

© НДУ ім. М. Гоголя, 2025

ЗМІСТ

Андрєєва О. В. Дидактична гра як засіб формування морфологічних умінь і навичок здобувачів початкової освіти (на прикладі вивчення теми «Іменник»).....	10
Антипова Ю. Д. Особливості психологічної підготовки майбутніх педагогів до роботи з сучасними дітьми	14
Антюшко П. О. Використання інтерактивних платформ у курсі «Я досліджую світ» у початковій освіті.....	17
Беженар А. В. Ціннісне ставлення молодших школярів до сім'ї-родини: ресурси інтерактивних форм партнерства школи і батьків.....	19
Безкоровайний І. В. Техніки розвитку уяви та фантазії у процесі навчання в початковій школі.....	23
Бершадська К. Ю. Роль учителя в організації компетентнісного навчання у початковій школі.....	27
Боброва К. І. Особливості застосування змішаного навчання.....	31
Богдан М. Д. Формування громадянської компетентності учнів початкових класів засобами проектної діяльності	34
Брицький О. В. Професійне виховання майбутніх учителів початкової школи в контексті академічної добропорядності.....	38
Бугаєва М. Ю. Цифрові додатки у навчанні: користь для розвитку інноваційних компетентностей школярів	41
Буднікова Є. О. STEM-освіта у початковій школі: досвід упровадження.....	45
Буракова А. І. Комбінування традиційних і сучасних методик у навчанні інтегрованого курсу «Я досліджую світ» на засадах компетентнісного підходу.....	48
Буряк С. В. Мультимедіа як важливий інструмент розвитку мовлення учнів початкової школи	52
Василенко Н. А. Стимулювання зацікавленості учнів 1–2 класів до навчання дизайну та технологій в контексті stem-підходу	56

Васильченко К. С. Академічна культура молодших школярів: теоретичний аспект.....	58
Ведмідь В. Р. Проектна діяльність як спосіб соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.....	61
Вільковська А. В. Підходи до визначення сенсорних умінь учнів молодшого шкільного віку.....	64
Воробйова А. І. Ефективність використання віртуальних екскурсій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	69
Гмиза А. А. Формування медіаграмотності в учнів початкових класів на уроках літературного читання.....	73
Горкун У. С. Застосування методики «Нумікон» на уроках математики в початкових класах з учнями з особливими освітніми потребами (інтелектуальні порушення)	77
Гулакова А. О. Дитиноцентризм у сучасній початковій школі.....	80
Дарієнко Д. С. Візуальне оформлення навчального контенту та освітнього простору як засіб розвитку творчого потенціалу молодших школярів у дистанційній освіті	83
Дерик Л. Є. Творчий розвиток молодших школярів через онлайн-застосунки..	86
Дідківська А. Д. Технології розвитку критичного мислення учнів початкових класів на уроках математики	89
Дорога А. О. Формування природничої компетентності на уроках «Я досліджую світ» у початкових класах.....	96
Зеленська Д. О., Кравченко М. С., Олійник А. О. Розвиток полікультурної компетентності майбутнього вчителя НУШ.....	100
Колпачова Д. Ю., Куцовол Я. О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до роботи в НУШ	105
Колпачова Д. Ю., Куцовол Я. О. Формування творчих здібностей учнів початкових класів у сучасному освітньому просторі	110
Кононенко М. О. Роль моделювання та наочності у навчанні розв’язування задач	114

Коноплій Є. С. Освіта нового покоління: сучасні тренди у початковій школі..	117
Костікова О. В. Розвиток творчого потенціалу учнів початкової школи.....	122
Котенко І. Д. Інструменти неформальної освіти в підготовці майбутніх учителів початкових класів.....	125
Кочубей К. В. Роль медіа компетентності у освітньому процесі Нової української школи.....	128
Красний Д. М. Академічна доброчесність як основа успішної виховної роботи з класним колективом.....	132
Кришталь Р. О. Сучасні технології навчання у підготовці вчителя початкових класів до роботи в НУШ	135
Кудрявцев Б. С. Використання доповненої та віртуальної реальності в початковій школі.....	139
Кулик С. І. Використання кейс-методу в освітньому процесі початкової школи.....	143
Левченко В. В. Використання інтерактивних вправ у процесі формування навичок культури спілкування в молодших школярів на уроках української мови.....	145
Лонська І. О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до Нової української школи.....	149
Мирончук К. С. Ознайомлення учнів з тваринним світом на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	154
Москаленко Є. С. Теоретичний аспект проблеми використання інтегрованих уроків у процесі навчання у молодшій школі	157
Носик Ю. С. Педагогіка партнерства як чинник успішної навчальної діяльності учнів початкової школи в умовах воєнного стану	161
Носулько К. В. Особливості використання ігрових технологій для розвитку математичної компетентності здобувачів початкової освіти	165
Олексієнко А. В. Руханка як метод профілактики втоми і стресу під час освітнього процесу.....	169

Онишко М. І. Розвиток творчого потенціалу учнів початкової школи за допомогою інтерактивних методів.....	176
Пантелієнко А. О. Педагогічний потенціал сюжетно-рольових ігор на уроках у початковій школі.....	180
Панченко А. С. Творчий підхід у викладанні природничих дисциплін: як зацікавити учнів до вивчення природи.....	183
Пата Д. Ю. Формування соціальної та громадянської компетентностей у початковій школі.....	187
Пельтек Х. С. Формування громадянської позиції та патріотичних почуттів у дітей молодшого шкільного віку: ресурси проектної діяльності	190
Пеєва С. Г. Розвиток творчого потенціалу молодших школярів в умовах інклюзивного навчання	194
Повидаш М. П. Історія розвитку педагогіки творчості, як передумова становлення творчої особистості педагога	198
Поліщук К. В. Формування у молодших школярів поваги до історії, культури та традицій українського народу засобами художніх текстів.....	201
Проскура С. А. Розвиток соціальних навичок у молодших школярів	204
Проха А. Г. Ігрові технології в інклюзивному навчанні молодших школярів...209	
Пташнік М. О. Шляхи застосування діяльнісного підходу на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	212
Пурей А. М., Рижикова Д. М., Дранова М. С. Формування мовно-комунікативної компетентності учнів сучасної початкової школи	216
Раковська О. Г. Медіапродукти як невід'ємна складова інтегрованого курсу «ЯДС» у початковій школі	222
Редька К. В. Формувальне оцінювання як інструмент компетентнісного навчання у початковій школі.....	226
Рула І. О. Особливості розвитку творчих здібностей учнів початкової школи на уроках української мови	229
Садовніча В. А. Формування критичного мислення молодших школярів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	233

Самишина П. Р. Розвиток емоційного інтелекту учнів початкових класів у освітньому процесі закладу загальної середньої освіти.....	236
Скрипка С. С. Формування ключових компетентностей учнів початкової школи: теорія та практика.....	240
Слободянюк А. Ю. Інтегровані уроки як засіб формування ключових компетентностей учнів початкових класів	244
Смоленко Т. В. Формування здоров'язберезувальної компетентності в учнів 3 класу засобами українських народних традицій	248
Сосновська А. О. Дефініція «компетентнісний підхід» у сучасній початковій освіті	251
Стрілець А. М., Стрілець В. П. Використання засобів штучного інтелекту в освітньому процесі початкової школи: можливості, виклики та перспективи у змішаному навчанні	255
Струшко К. О. Використання методу «Асоціативний куш» для формування критичного мислення на уроках ЯДС 3-4 класи	259
Тачаєва Е. І. Адаптація дидактичних ігор для дітей з особливими освітніми потребами.....	263
Ткаченко Н. П. Ігрові технології навчання як засіб формування ключових компетентностей молодших школярів	267
Товстопят М. В. Інтеграція Lego-конструювання в освітній процес початкової школи в рамках курсу «Я досліджую світ»	271
Токар І. С. Розвиток креативності учнів початкових класів.....	275
Толкачова П. Є. Формування медіаграмотності молодших школярів у цифрову епоху.....	278
Толкачова П. Є. Компетентнісний підхід у викладанні предмета «Я досліджую світ» у початковій школі.....	282
Тюпа Ю. В. Поняття нейромоторної готовності та її роль у навчанні молодших школярів.....	286
Федорченко А. О. Моральний розвиток молодшого школяра в контексті сімейного виховання	289

Фесюн Я. М. Формування моральних цінностей молодших школярів у процесі проєктної діяльності.....	293
Чайка В. В. Особливості використання штучного інтелекту для створення інтерактивних математичних завдань у початковій школі.....	296
Чжан Цзюнь Проєктувальна компетентність майбутнього вчителя: теоретичні та методологічні основи.....	300
Черняк Л. О. Штучний інтелект у підготовці вчителів: перспективи, виклики, етичні норми та вплив на розвиток креативності й критичного мислення.....	304
Швед О. О. Особливості розвитку soft skills у здобувачів початкової освіти...309	
Шведова В. О. Роль інтегрованого курсу «Мистецтво» у розвитку самостійності молодших школярів	312
Шибецька С. А. Критичне мислення як інструмент боротьби з маніпуляціями в медіапросторі	316
Шишкова Ж. Г. Розвиток творчого потенціалу учнів початкової школи	323
Якимчук О. В. Формування математичної компетентності учнів початкових класів на уроках математики засобами інтерактивних технологій	327
Chen Rui Digital platforms for developing physical culture during the COVID-19 pandemic in the PRC.....	332
Zou Ruowei Conditions and principles of forming research competence of future educational managers.....	335
Зінченко В. В. Особливості організації самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи.....	340

3. Полонська Т. К. Ігрова діяльність як засіб формування ключових компетентностей здобувачів початкової освіти на уроках іноземної мови. *Проблеми сучасного підручника*. 2018. № 21. С. 334–346.

4. Фатьянова Т.О. Гейміфікація в навчанні: ігрові технології у викладанні інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 11 (29). С. 1691–1701.

Товстопят М. В., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП Початкова освіта Бердянського державного педагогічного університету

Науковий керівник: **Фатьянова Т. О.**, асистентка кафедри початкової
освіти Бердянського державного педагогічного університету

ІНТЕГРАЦІЯ LEGO-КОНСТРУЮВАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В РАМКАХ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

У сучасних умовах реформування освіти та впровадження концепції Нової української школи особливої уваги набуває пошук ефективних методів і засобів навчання, які забезпечують розвиток ключових компетентностей молодших школярів. Одним із таких інноваційних інструментів є LEGO-конструювання, яке інтегрують в освітній процес початкової школи, зокрема під час вивчення курсу «Я досліджую світ».

Актуальність дослідження зумовлена потребою створення умов для активної діяльності учнів, розвитку їхньої пізнавальної та дослідницької активності, формування інженерного мислення та здатності застосовувати отримані знання на практиці. Інтеграція LEGO-технологій у процес навчання відповідає запитам сучасного суспільства на формування творчої, самостійної й компетентної особистості, здатної ефективно діяти у швидкозмінному світі.

Проблема впровадження та ефективного використання LEGO-технологій в освітньому процесі привертає увагу багатьох науковців і педагогів. LEGO-конструювання розглядається як потужний засіб інтелектуального розвитку учнів, що забезпечує інтеграцію різних видів діяльності. На важливість

конструювання з LEGO-елементів як інструменту розвитку мислення вказують у своїх працях Н. Сірант, Н. Шалда, А. Давідчик, Л. Парамонова, М. Поддяков. Впровадження LEGO-технологій в освітньому процесі початкової школи розглядалися у роботах Н. Бібік, Ю. Демченко, А. Євсюкової, Т. Мукія, І. Палазової та інших. Особливу увагу методичному забезпеченню та практичним аспектам застосування LEGO в освітньому процесі приділено у дослідженнях О. Рома.

LEGO-конструювання є ефективним інструментом розвитку просторового мислення молодших школярів, адже передбачає активну роботу з об'ємними деталями – їх збирання, розбирання та трансформацію. Під час створення конструкцій діти вчаться планувати свої дії, співвідносити елементи між собою, враховувати їхню форму, розташування та функціональне призначення.

На думку Л. Колток та Н. Іваник, використання LEGO-конструктора є результативним методом реалізації STEM-освіти. Вони вважають, що впровадження міжнародної програми «Шість цеглинок» демонструє тісний зв'язок між STEM-компонентом та принципами Нової української школи. LEGO може стати корисним ресурсом на будь-якому уроці, залежно від творчого підходу педагога та самих учнів [2]. Наприклад, під час вивчення теми «Природні явища» LEGO-цеглинки можна використовувати для моделювання різних видів хмар або створення макета водного колообігу. Учні за допомогою конструктора будують модель дощу, де різнокольорові цеглинки позначають етапи процесу – випаровування, конденсацію та випадання опадів. Такий підхід допомагає не лише краще зрозуміти природне явище, а й розвиває просторове мислення, вміння працювати в групі та навички дослідницької діяльності.

Використання LEGO-технологій у навчанні вирізняється значним потенціалом завдяки багатофункціональності, технічній різноманітності та естетичній привабливості. Конструктори можуть застосовуватись у різних формах ігрової чи навчальної діяльності, стимулюючи творче мислення учнів і допомагаючи втілювати у життя найсміливіші ідеї. Різноманітні набори LEGO стають підґрунтям для розвитку уяви, креативності та творчості [5].

О. Рома виділяє кілька ключових характеристик для завдань із використанням «шести цеглинок»:

- кожне завдання сприяє одночасному розвитку кількох компетентностей – наприклад, розпочинається з математичного компонента, а завершується розвитком мовлення;
- вправи легко адаптуються відповідно до індивідуальних особливостей дитини – змінюється кількість деталей або час виконання;
- виконання завдань передбачає повторення, що дозволяє учням вдосконалювати свої навички та зміцнювати впевненість у власних силах;
- можливість відкритого завершення дає учням свободу у виборі рішення та стимулює аргументацію власної думки;
- завдання на основі шести цеглинок мають універсальний характер і можуть інтегруватися у будь-яку освітню діяльність, забезпечуючи міждисциплінарний підхід [3].

LEGO-конструювання сприяє розвитку просторового мислення, творчих здібностей, навичок командної роботи, критичного мислення та вміння знаходити нестандартні рішення. Застосування конструктивних завдань у межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ» дозволяє не лише урізноманітнити освітній процес, а й забезпечити практико-орієнтоване засвоєння знань, що є важливим складником компетентнісного підходу [1]. Особливість цього курсу полягає в його міждисциплінарності та орієнтації на формування в учнів цілісної картини світу через дослідження природних, соціальних, культурних, історичних та технічних явищ. Інтеграція LEGO-конструювання у процес навчання відкриває широкі можливості для моделювання різноманітних ситуацій, експериментів і проєктів, які сприяють розвитку дослідницьких навичок учнів.

Наприклад, під час вивчення тем про екосистеми учні можуть створювати моделі тварин, рослин з LEGO-цеглинок, що допомагає краще зрозуміти взаємозв'язки у природі. Досліджуючи тему «Безпека в житті людини», діти можуть моделювати небезпечні ситуації та разом шукати шляхи їх розв'язання,

тренуючи навички критичного мислення та прийняття рішень. Такі види діяльності стимулюють інтерес до навчання, формують у молодших школярів важливі життєві компетентності та дозволяють кожній дитині відчувати себе активним учасником освітнього процесу. LEGO-конструювання сприяє розвитку ініціативності, відповідальності за командний результат і навчає застосовувати отримані знання на практиці, що повністю відповідає завданням Нової української школи та курсу «Я досліджую світ».

Отже, інтеграція LEGO-конструювання в освітній процес початкової школи, зокрема під час вивчення курсу «Я досліджую світ», є ефективним інструментом формування ключових компетентностей молодших школярів. Застосування LEGO-технологій сприяє розвитку просторового та критичного мислення, креативності, комунікативних і дослідницьких навичок, формує вміння працювати в команді та приймати рішення. LEGO-конструювання органічно поєднується з концепцією Нової української школи, забезпечуючи діяльнісний, інтегрований і практико-орієнтований підхід до навчання. Використання конструктора дозволяє учням не лише закріплювати знання з різних галузей, а й застосовувати їх на практиці під час моделювання реальних життєвих ситуацій. Це сприяє глибшому розумінню навчального матеріалу та формуванню в учнів цілісної картини світу. Таким чином, використання LEGO-конструювання у курсі «Я досліджую світ» не лише урізноманітнює освітній процес, а й забезпечує формування активної, компетентної, творчої особистості, готової до викликів сучасного світу.

Список використаних джерел:

1. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Алатон, 2019. 128 с.
2. Колток Л., Іваник Н. Упровадження STEM-освіти в освітній процес Нової української школи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Т. 3, № 27. С. 133–136.

3. Рома О.Ю. Шість цеглинок в освітньому просторі школи : метод. посіб. The LEGO Foundation, 2018. 32 с.

4. Сірант Н. П. Впровадження методики LEGO в освітній процес Нової української школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Т. 1, № 71. С. 172–175.

5. Шалда Н. Інтеграція LEGO-конструювання в освітній процес. *Палітра педагога*. 2018. № 6. С. 7–10.

Токар І. С., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП Початкова освіта Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: **Бобро А. А.**, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

На сьогодні, розвиток «Soft skills» у початковій школі є надзвичайно важливим, адже саме в цьому віці закладаються основи емоційного інтелекту, вміння спілкуватися, співпрацювати та розв'язувати конфлікти. М'які навички, такі як креативність, емпатія, саморегуляція, вміння слухати та працювати в команді, допомагають дітям не лише краще взаємодіяти з однолітками та вчителями, а й формують позитивне ставлення до навчання. Вони сприяють створенню доброзичливої атмосфери в класі, де кожна дитина відчуває себе почутою й підтриманою.

Креативне мислення дитини створює сприятливі умови для її успішної адаптації в соціальному середовищі, адже саме творчість і оригінальність лежать в основі її діяльності, спрямованої на задоволення соціальних потреб. У процесі засвоєння життєвого досвіду дитина поступово пізнає навколишній світ, робить власні відкриття та формує особистий простір, у якому почувається безпечно.

Дж. Гілфорд зазначав, що креативність як природний творчий потенціал людини визначена генетично і залежить від розвитку інтелекту. Відповідно до